

TORONTÁI

Ára: Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel. Bećskerek, Obiljeva (Zápolya) u.1
75
para

Telefonszámok:
Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21
Sürgőnycim: Torontái, Veliki Bećskerek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D | Negyedévre . 45 D
Félévre . . . 90 D | Havonta . . . 15 D
Hirdetések díjszabás szerint
Megjelenik naponta déliben

Ára:
75
para

A tisztviselők fizetésének szabályozása.

— A „Torontái” tudósítójától. —

Beograd, nov. 20.

A törvényhozó bizottság ma délelőtt a tisztviselői törvény negyedik szakaszát tárgyalta le, amely az állami tisztviselők illetményeiről intézkedik. A kérdéses törvényszakasz körül nagy vita fejlődött, amelynek során felszóltak

Csuprovity demokrata képviselő, aki erősen kritizálta a paragrafust, mert szerinte nagy zavart okoz a dupla fizetésrendszer, amely tudvalóval külön említi az alapfizetést és az állással járó egyéb illetékeket. Csuprovity beszédére reagál Petrovity előadó, aki védelmébe veszi a törvényszakaszt. Az előadó véleménye szerint előnyös a megtámadott fejezet, mert abban két fontos elv érvényesül. A szolgálati idő betudása és a tehetség méltánylása.

Az új rendszer ellen beszélt még Divac szociáldemokrata, Gyonovity köztársasági és még több képviselő. A felszóllalók javasolták, hogy a tisztviselői fizetéseket ugyanolyan módon szabályozzák, mint azt az állami központi vezetőkről és a bíróról szóló törvényben tették.

Hosszas vita után végre meggyeztek abban, hogy a fejezetet visszaadják a szekeiónak új stilizálás végett.

A szkupstina programja.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 20.

A koalíciós kormány jövő programjára vonatkozólag a demokrata- és radikális-párt tárgyalásai a befejezéshez közelednek. A demokrata képviselői klub a parlamenti program ügyében tegnap tartott ülést s azon elfogadta a kormány előterjesztését, minden változtatás nélkül. Eszerint tehát a meghozandó legsürgősebb törvények: a hadirokantakról, a tisztviselőkről, az adóról és az elemi károk biztosításáról szóló törvény.

A radikális miniszterek tegnap este szükkörü értekezletet hívtak össze, ugyancsak ebben az ügyben, amelyen a szkupstinai programon kívül sok esett a parlamenti helyzetről is.

Baleset kísérletezés közben. Sándor tanársegéd a szegedi Ferenc József-egyetemen kísérletezés közben kénsvára vizet öntött, amely fölrobbant. Az explozió a kísérletező mindkét szemét kiégette.

Nagy vita a vámtarifák felemelése körül.

A földmívelésügyi miniszter is megy?

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 20.

Ma délelőtt a minisztertanács ülésén élénk vita fejlődött ki a vám-tarifa kérdésében. Különösen Zserjav szociálpolitikai és Pucelj földmívelésügyi miniszter között keletkezett vehemens szóharc, amely mintegy félóra hosszát tartott. Zserjav ugyanis Popovity pénzügyminiszteri államtitkár javaslatát támogatta, aki a vámtarifák felemelését indítványozta, míg Pucelj ellenezte ezt s kemény hangon jelentette ki rosszaságát. A vitában, amely mindinkább szélesebb mértékeket öltött, több képviselő részt vett, úgy hogy

az ügy annyira bonyolódott, hogy nem dönthettek véglegesen.

A minisztertanácsban történt összetűzéssel kapcsolatban politikai körökben állítják, hogy Pucelj állása nagyon megrendült. Beavatott helyről kapott információk szerint vagy maga adja be lemondását, vagy pedig ha bevárja, kibukik a kormányból, ami nagyon is valószínű, mert a pártja ha nem is ejtette el, de nem helyesli különféle kérdésekben kifejtett működését.

Beogradban úgy tudják, hogy a legkomolyabb jelölt a megüresedő miniszteri székbe Krajár Jovan szlovén agrárpárti képviselő.

Amikor a korcsmáros nélkül csinálják a számadást.

— A „Torontái” tudósítójának távirata. —

Lausanne, nov. 20.

A külföldről érkezett miniszterek megérkezésük után azonnal Teritet-be mentek. Az újságírók automobilon robottak a miniszterek után és megtudták a konferencia programját.

Az olasz miniszterelnök Teritetben ebédet rendelt, majd azután tanácskozást folytatott a miniszterekkel. A tanácskozáson megállapodtak abban, hogy a konferenciát hétfő délután öt órára kitűzik. A konferenciát Haab svájci köztársasági elnök fogja megnyitni, amelyen Poincaré, majd lord Curzon és valószínűleg Mussolini is felszóllal. A török és görög kiküldöttek a megnyitó ülésen nem kívánnak felszóllalni.

A második ülés kedden reggel zárt ajtók mögött megy végbe. A keddi ülésen választják a különböző bizottságokat, amihez Mussolini kifogás nélkül hozzájárul, miután erre vonatkozólag Curzon lorddal és Poincaréval megegyezett.

A tanácskozás után Mussolini az újságíróknak kijelentette, hogy a törököknek a mudániai szerződést be kell tartaniuk.

Amikor Izmed pasa Mussolini, lord Curzon és Poincaré tárgyalásainak eredményéről értesült, mosolyogva kijelentette:

Szép, szép! Csak azt szeretném tudni, hogy törődik-e valaki azal, hogy mi egyetértünk-e a szövetségekkel?

TŐZSDE

November 20.

Beograd. (Zárlat.) London 278, Páris 435, Newyork 6261, Genf 1143, Szaloniki 107, Milano 0287, Prága 202, Berlin 1025, Wien 0096, Bukarest 4240, Szófia 5149, Budapest 272, Bruxelles 0415, Varsó 053.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 00775, Hollandia 212-25, Newyork 539-50, London 2417, Páris 3790, Mi-

lano 2465, Prága 1720, Budapest 02250, Zagreb 215, Bukarest 345, Varsó 00350, Wien 00073, Osztrák bélyegzett 00075.

Budapest. (Zárlat.) Napoleon 8950, Dinár 3520-3680, Osztrák korona 330-345, Dollár 2450-2525, Hollandi forint 950-965, Márka 40-45, Lei 1550-1650, Font 10900-11200, Lira 10950-11450, Francia frank 166-172, Szokol 7650-8050, Léva 18-19, Lengyel márka 16-18., Svájci frank 4475-46250.

A magyar politikából.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

Budapest, nov. 20.

Bethlen miniszterelnök vasárnap délelőtt Hódmezővásárhelyen beszámolót tartott. A miniszterelnök nagyszámú közönség előtt a következő beszédet mondotta:

A legutolsó választási küzdelem diadallal megvívtuk a harcunkat. Most beszámolok arról, hogy miként sáfárkodtam a reám ruházott hatalommal és szándékom azokat a feladatokat ismertetni, amelyeket egyesült erővel meg kell oldanunk. A háboru alatt a kormányok kénytelenek voltak a polgárok szabadságjogaiba beavatkozni. Legelső feladatunk ezt a politikai és a gazdasági téru fokozatosan megszüntetni. Az első lépés ebben az irányban a kivételes hatalomra és az indennitásra vonatkozó javaslat törvényre emelése és utána hat hónapon belül való megszüntetése. A kormány köteles ezekkel a törvényjavaslatokkal négy hónapon belül a nemzetgyűlés elé lépni. A javaslatok már készülnek. Gazdasági téru elsősorban a lakás-kérdést igyekszünk megoldani. A lakásínséget csak lakás- és házépítéssel lehet megszüntetni, amihez azonban idő kell. A rekvirálást és maximálást megszüntetjük. Több gondot fordítunk a közmunkára, ami a lakosságot keresethez juttatja. A közalkalmazottak ellátását nem fogjuk megszüntetni, mert az fizetésjellegű. A körülöttünk lévő államok az elzárkózás politikáját folytatják. Több kísérlet dacára csak Ausztriával sikerült kereskedelmi szerződést kötnünk. Mi nem vagyunk okai az elzárkózás politikájának, ahogy azt a külföldön hirdetik.

A mi politikánk fokozatosan megszünteti a kögazdasági élet megkötöttségét. A szociáldemokraták a nemzetgyűlésen a kötétté gazdálkodást, a maximálást, a rekvirálást és a kivétel megszüntetését követelik. Mi nem megyünk visszafele. A drágaság súlyos, amely főleg a középosztályra nehezedik, de nem sújtja az ipari munkásokat. A drágaság főoka a valuta sülvedése, pénzüg értékenek a leromlása. A legutóbbi nemzetgyűlésen erre rámutattam, de hangsúlyoztam, hogy a mezőgazdasági terményekben Romániát kivéve Magyarország a legolesőbb. Ipareikünk drágaságának az oka a kényszerimport. A legyőzött ország csak akkor boldogulhat, ha nem szorul másra és ezt elérheti, hogyha többet dolgozik, kevesebbet fogyaszt és több adót fizet. Intő példa Ausztria, ahol külföldi hatalmak ellenőrzik a pénzügyeket

A drágaságot igyekezünk letörni. Ezt az árvizsgáló bizottságok működésével, a kivittel és hejyes valutapolitikával reméljük elérhetni. Pénzünk értékének a megtartása nemcsak tőlünk függ, az összefügg a reparációs kérdéssel. A trianoni szerződést aláírtuk, de ennek dacára azt mondjuk, hogy Magyarország nem bír kárpótlást fizetni. A trianoni szerződés megállapítja, hogy Magyarország más nemzeteknek okozott károkért felelős. Azokért a károkért csak a háborúelőtti Magyarországot lehet felelőssé tenni. Mi csak azokért felelhetünk, amelyeket a mostani Magyarország lakossága okozott. Tiltakozunk az ellen, hogy a reparációs bizottság csak azt tekintse, milyen szolgáltatások teljesítésére szorítható egy legyőzött állam, — még pusztulása árán is. Ez a humanitással, az ember szeretettel, a megkötött szerződés betűivel is ellenkezik. Valutánk sorsa a reparációs bizottság kezében van. Amíg sorsunk ott el nem dől, mindent el kell követnünk, hogy pénzünk az értékét el ne veszítse.

A köztársaságról szólva kijelenti a miniszterelnök, hogy azokat demokratikus irányban kell fejleszteni. Külön részletezi a mezőgazdasági, ipari és szociális kérdést és ismerteti a kormányzat erre vonatkozó terveit. A közigazgatási, közjogi és igazságügyi reformjavaslatokról is megemlékezik, amelyek az országot a konsolidáció útján nagy lépéssel fogják előbbre vinni.

A kormányzat nincs szűksége faszizmusra, mert keresztény alapon áll és marad.

Czernin gróf jutalomért jelentkezik.

Ki csinálja Ausztria külpolitikáját?

Wien, nov. 20.

Az összeomlás óta Seipel praelátus az első osztrák kancellár, akinek külpolitikai akciói sikerrel jártak. Politikai körökben már régen sutognak arról, hogy Seipel kancellár külpolitikai akcióit tulajdonképpen a monarchia volt külügyminisztere, Czernin gróf sugalmazta. Czernin gróf készítette elő osztrák részről a genfi megállapodásokat is. Mostan azután Czernin és pártja, a polgári munkapárt a nyilvánosság elé lép, hogy a jutalmat behajtsa. A polgári munkapárt, amelynek a nemzetgyűlésen Czernin személyében csak egy képviselője van, a legközelebbi hetekben nagygyűléseket fog rendezni és ezeken a nagygyűléseken a nyilvánosság előtt be fog számolni arról, hogy Seipel kancellár külpolitikai akcióinak sikere tulajdonképpen Czernin érdeme. Tavasszal lejár az osztrák nemzetgyűlés mandátuma és esedékesek lesznek az új választások. A polgári munkapárt Czernin sikereit éppen ezért kamatoztatni akarja és már mostan választási agitációba kezd, hogy a polgári munkapártot az új nemzetgyűlésen ne egy képviselő, hanem egy tekintélyes parlamenti frakció képviselje.

Tizenkét éves fiu gyilkosság vádja alatt.

Felmentő ítéletet hozott a bíróság.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 21.

Ez év február harmadikán rémes gyilkosság híre futotta be a torontalmegyei Magyarittele községet. Kovács Bálint tizenkét éves földmivesfiu kalapáccsal agyonütötte apját, Kovács Istvánt. A gyilkosság akkoriban nagy izgalmat keltett a községben s ennek tudható be, hogy a tegnapi tárgyaláson, amelyen a tizenkét éves „gyilkos!” felelősségre vonták tettéért, nagy számban jelentek meg az érdeklődők.

A büntetőtanács elnöke Bunity Iván, a tanács tagjai pedig Zugljia Szretyko és Stefanovity Jovan voltak. A jegyzőkönyvet Zdelar törvényszéki jegyző vezette. A vád képviselőjében pedig Vojvodity Ivo kir. ügyész jelent meg a tárgyaláson.

Az elnök felolvasta a vádiratot, amely szerint Kovács István itetebei lakos, földmives, 1922 február 3-án este összeveszett feleségével, Kovács Rózával. A veszekedés hevében a brutális férj feleségét öklével többször megütötte, majd a földre dobta és többször megrugta lábujjával. Az anya kizsákolásának szemtanúi voltak Kovácsék gyermekei, akik közül a legidősebb, a Bálint, tizenkét éves. Amikor Kovács az asszony minden kérése és sirása dacára sem hagyta abba az ütést, sőt most már fojtogatni is kezdte, a kétségbeesett asszony megrémülten kiáltott rá fiára:

— Bálint segíts!

A szegény Bálint gyenge gyermekerejét talán megkészserezte a félelem és az anyai szeretet, lenyűgözte az atya iránti tiszteletet, sietve odarohant anyjához, hogy szorongatott helyzetéből kiszabadítsa. Alighogy a verekedés színhelyének közelébe ért, a feldühödött apa hatalmas ökölcsapással a földre lökte. Bálint nagynehezen feltápáskodott s más eszköz hiányában az ott heverő nehéz kalapácsot kapta fel s többször lesújtott vele atyja fejére. Kovácsot oly érzékeny helyen találták az ütések, hogy ájultan esett össze. Az elvakult fiu még akkor sem hagyott fel, hanem még néhányszor fejbavágta Kovács Istvánt. Az anya végre kiszabadult

kegyetlen férje kezei alól. Élesztetni kezdték az ájultnak vélt Kovács Istvánt, de csak nem tért máhához. Az előhívott orvos megállapította, hogy az ütések feltétlenül halálosak voltak s már az elsőnél bekövetkezett a halál.

Kovács Bálint, a vádlott félénken áll az elnöki asztal előtt. Kezével idegesen forgatja kalapját s néha ijedten pislant fel a bíróság tagjaira. Gyermekesével sehogyan sem tudja megérteni, hogy akarhatják bezárni, amikor öneki nem is volt szándékában megölni atyját.

Külsője távolról sem kelt kellemetlen benyomást. Szinte nem illik be a komor, méltóságteljes környezetbe.

Az elnök kérdéseire nekibátorodik és elmondja szépen sorjába a maga nagy tragédiáját. Amikor szerencsétlen véget ért apjáról beszél, szemei megtelnek könnyel, hangja elfátyolosodik, majd fájón sirni kezd. A teremben nem marad szárazon szem s még a szigorú bírák is megindultan hallgatják a szegény család keresetlen őszinte szavakkal elmesélt kegyetlen sorsát.

Utána az anyját, Kovács Rózát hallgatta ki a bíróság. Nagyjából ugyanazt vallja mint a fia. Férje rosszul bánt vele, napirenden voltak a veszekedések. A kérdéses napon férje újra belekötött, meg akarta gyilkolni s ha a kritikus pillanatban nem lép közbe Bálint, férje megöli.

A vád- és védbeszédnek ehangzása után ítélethozatalra vonult vissza a bíróság. Tizenegy órakor hirdette ki a büntető tanács az ítéletet, amelynek indokolása jogi szempontból igen érdekes. A bíróság Kovács Bálintot a gyilkosság vádja és következményei alól felmentette. Az indokolásban kimondja, hogy Kovács önvédelemből követte el az inkriminált tettet, az elbírálásnál azonban tekintetbe kellett venni, hogy közbaját szolgált a félelem. Ha ezt nem veszik figyelembe a B. T. K. büntető szakaszai alkalmazandók s Kovácsot elítélik. Az ügyész felelőssége folytán a novisadi tábla fog dönteni ebben az érdekes bűnpörben.

Támogatást kér a Napközi Otthon.

Beeskerek, nov. 21.

Nemrégiben cikk keretében foglalkoztunk a napközi gyermekotthonnal és felkértük a közönséget, hogy vegye pártfogásába ezt a humanus intézményt. Annál is inkább megérdemli ezt az otthont, mert nem tesz különbséget a nemzetiségek között s egyforma bánásmódban részesíti, illetve éppúgy felveszi a magyar és német, mint a szerb szegénysorsu gyermekeket.

Felhívásunk most követésre talált. Benó József főutcai kereskedő kötelezte magát, hogy havonként tíz dinárral segítsen az otthont s ezzel belép pártoló tagnak. Tíz dinár igazán nem sok, mondhatni jelentéktelen összeg, amelyet minden főutcai kereskedő nyugodtan nélkülözhet.

Az összegyűlő sok tíz dináros jelentékeny összegre rugna fel s biztosítaná a napközi otthont zavartalan működését, sőt időnkint való kibővítését.

Most a hideg tél küszöbén kétszeresen kötelessége a nagyközönségnek, hogy szerető oltalmába vegye ezt a jótékony intézményt. Sokszáz munkáscsalád fűtetlen szobában lakik, a gyermekek meleg ruha nélkül, felügyelet nélkül az utcán kóborolnának, a legszebb felebaráti cselekedet ezeket a szerencsétleneket megmenteni az elzüléstől, a nyomortól. Akinek gyermeke nem nélkülözi a családi fészket jóleső melegét, nem érzi hiányát a játékszereknek, nem koplal s nem fázik vékonyka nyári kabátocskában, gondoljon azokra, akiket a sors nem kímélt meg s akik most a jobbmódakra szorítóznak.

HIREK

Büntető tárgyalás a törvényszéken. Annau Laura beeskereki cseléd bűnügyét tárgyalták le tegnap délelőtt a beeskereki törvényszéken. A vádirat szerint Annau Laura négy hónapos csecsemőjét maga mellett az ágyban tartotta, alvás közben a kis Mariska valahogy az ágy szélébe szorult, ahol megfulladt. A bíróság nem látott büntetést fennforogni s ezért a cselédet felmentették és el-lene az eljárást megszüntették. Az ügyész megnyugodott.

Tóth Zoltán dalai. Tóth Zoltán tanár, akinek dalai a tavalyi újság-író bálon méltó feltűnést keltettek, most kiadja két legszebb, legértékesebb szerzeményét, a Petőfi-indulót és a Szállj, szállj fekete éj... című dalt, amelynek szövegét Borsodi Lajos dr. szerzte. A darabok ára egyenként tíz dinár. Vidékről külön három dinár küldendő be postaköltségre. Megrendelést elfogad a „Torontál” kiadóhivatala és a szerző. (Mercey-u. 1. sz.)

Schiller-ünnepély a Klub-ban. A német Kulturbund beeskereki helyi csoportja november 25-én a Klub-kávéházban Schiller-ünnepélyt rendez, melynek műsorán a dzsombolji közismert iparosdalárda is több ének számmal szerepel. Kezdeté este nyolc órakor. Előadás után tánc.

Csokoládé délután. A kelvessé őszi öröme első hírnöke a volt bar helyiségében esütörtökön délután 5 órai kezdettel rendezendő műsoros csokoládé délután. Az agilis rendezőség a legjobb beeskereki neveket sorakoztatja a műsor szolgálatába, így Kolos Janka, Edelmann Etus, Kovács Tilly, Engel Maca, Rubin Böske tehetségük legjavát adják, hogy a társaságnak pár kellemes negyedórát szerezzenek. Műsor után tánc.

Furesa sajtótámadás. Beogradból jelenté tudósítónk: A sajtó és a parlamenti körök legutóbb sokat foglalkoztak a beogradi hajószindikátussal, amelyet különféle vádakkal illettek. Így többek között azt híresztelték a társaságról, hogy kész-akarva rongja közlekedési eszközeit. A szindikátus most helyreigazít. Kommunikét adott ki, amelyben a támadásokat más hajóstársaságok részéről történt intrikának tulajdonítja.

Belacrkva leányotthont kapott. Beogradból jelentik: Belacrkva egy nagy épületet adott át a szociálpolitikai minisztériumnak, amelyet a minisztérium gyökeresen átjavított és leányotthon céljaira berendeztetett. Az otthont, amelynek székhelye eddig Novi Sad volt, rövidesen áthelyezik Belacrkvára.

Elveszett. A Városi Színházban vasárnap este egy selyem sálát találtak. Elvesztője átveheti a rendőrségen.

* Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál, Veliki Beeskerek. — Telefon-szám 320.

Gyönyörű szövet- és estélyi ruhák.

selyem és gyapjú jumperek, bluzok, kalapok érkeztek! Alakítást jutányos árban vállal!

ASZLÁNYI JULIA
nődivat- és kalapterme Veliki Beeskerek,
Nemanjina (Janó herceg) u. 7. Tunner-ház

* **Átutalások, hitellevelek és csek-**kek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

* **Halsont nélküli fűzők, melltar-**tók, mellfűzők, orvosi rendelésre haskötők a legjobb minőségben készülnek Arnstein Józsa fűzőszalonjában Veliki Beeskerek, Alexandrova u. 22. Régi fűzők alakítását is vállalom.

* **Átutalásokat és csekk kiírásokat** — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület.** Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

A kereskedővilág figyelmébe ajánljuk, hogy a beeskereki és novisadi piacok között fennálló élénk áruforgalmi összeköttetésre való tekintettel a Nagybeeskereki Takarékpénztárral (Szerb korona-szálló épületében) oly megállapodást létesítettünk, hogy a Novi Sadon teljesítendő fizetések ellenértéke, ezen intézetnél kerül befizetésre. Ezzel szemben mi a kifizetést a vonatkozó értesítés vétele után azonnal — sürgős esetekben a befizetés napján is — költség- és jutalékmentesen teljesítjük. Ipar- és Kereskedelmi Takarékpénztár R.-T. Novi Sad.

Sport

Dzsombolji TK—Dzsombolji SE = 2:1. A két dzsombolji rivális egyesület vasárnapi bajnoki játéka meglehetősen durva sportot eredményezett, melyet Hum és Hehn játékosok kiállításai is dokumentáltak. Sok vesztett esete után ezuttal győzött a lelkes ZsTK, győzött annak dacára, hogy a rivális egyesületből való Steiner vezette a mérkőzést.

MTK—Törekvés = 4:2 (2:2). Mindvégig színes játék, mely a II. félidő 25. percében az MTK javára megítélt ofszájd goal miatt a Törekvés levonulása folytán félbeszakad.

III. ker.—KAC = 1:0.

FTC—MAFC = 0:0. A műegyetemiek lelkes játékkal eldöntetlen tudtak a három tartalékkal játszó FTC-től kicsikarni.

UTE—VAC 5:0 (2:0). A bajnokság élén álló UTE a VAC durva játéka dacára is fölényesen győz.

Zugló—MAC 3:0. A MAC az őszi bajnokságban még pontot nem szerzett.

Gazdátlan hid az SHS és Románia között.

A kamara intervenial kijavítása érdekében.

Beeskerek, nov. 21.

Szokolovác temesmegyei, most romániai község mellett folyik a Néra folyó, mely ezen a vidéken a két ország természetes határát képezi. A folyón át Szokolovác községnél egy mintegy negyvenötven méter hosszú fahid vezet, mely az egyedüli közlekedési út Délbánát és Románia között. Ezen a hidon bonyolódik le a Romániával való áruforgalom nagyrésze, melynek romániai rakodó állomása Bázias, jugoszláviai vasútállomása pedig Bela Crkva. A legutóbbi időkben, különösen amíg a két állam között fennállott a mérsékelt vámtarifa, a belacrkvai—szokolováci országut nagy jelentőségű közlekedési úttá lépett elő, a fahid pedig fontos tényező lett.

A hid a folytonos használat folytán állandóan rongálódott. Legutóbb pedig oly állapotba került, hogy életveszélyessé vált a rajta való közlekedés. A javítást azért hanyagolták el, mert a hid tulajdonképpen talán senkié sem volt, amolyan semleges zóna, amelynek egyik felén a román, a másik felén a szerb katona parancsolt. A román

részről belátták, hogy erre a hidra feltétlenül szükség van és jóakarólag gondosan kijavították s azóta állandóan jókarban tartották. Szerb részről azonban már nem törődtek a megrokkant fahiddal s hagyták pusztulni, töredezni. Napok óta pedig már teljesen járhatatlan a szerb hídrész és kocsival ráhajítani egyenesen istenkísértés volna.

A Belsőkereskedelmi- és Ipar-kamara most erélyes kézzel kezébe vette ezt az ügyet. A tegnapi nap folyamán feliratot küldött a bel- és külügyminisztériumnak, valamint a kereskedelemügyi miniszternek, amelyben kimerítően elmondja a tényállást és kéri a hid sürgős kijavíttatását. A kamara megemlíti felterjesztésében, hogy a hid mai állapota miatt nemesak a kereskedelem szenved nagy kárt, hanem a határszéli lakosság is, mely pedig mindkét részen tisztára szerb. A romániai szerbek, akiknek ideát vannak birtokaik, nem jöhetnek Jugoszláviába, az itteniek pedig nem mehetnek Romániába s így néhány száz szerb földművelőcsalád vagyont veszíti el a hid elhanyagolása.

Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia peres ügyei Magyarországgal

Irta: **Mérő Samu dr.,** budapesti ügyvéd.

Budapest, nov. hó.

Mióta Magyarország területének nagy részét négy más államhoz csatolták, öt állam elé kerültek azok a peres ügyek, melyeket addig a magyar bíróságok intéztek el. S minthogy az átesatolt területek szoros gazdasági viszonyban álltak a jelenlegi Magyarországgal, különösen Budapesttel, minthogy továbbá az utódállamokból sok ezren kintasítás vagy repatriálás folytán ideköltöztek, de odaát követeléseik vagy tartozásaik maradtak, alig van a jelenlegi határokon innét vagy túl pénzintézet, kereskedő, gyáros, vagy ügyvéd, akinek olyan ügye ne volna, amelyet egyik-másik állam bírósága elé kellene vinni. De e perek megindításának oly sok akadálya van részben még most is, hogy sokan teljesen lehetetlennek vélik az ilyen külföldivé vált követeléseik érvényesítését. Ezért nem lesz érdektelen az erre vonatkozó jogi állapot vázlatos ismertetése.

A legújabb ideig még abban a kérdésben is kétségek voltak, hogy a magyar állampolgárnak egyáltalán szabad-e utódállamokban lakó

adása ellen pert indítania? E kétség abból származott, hogy a békeszerződés a volt ellenséges államokkal szemben fennállott magánköveteléseket is kölcsönös állami kiegyenlítés alá utalta; s ehhez képest a magyar kormány pénz- és értékpapírelvonási tilalmat bocsájtott ki és m. kir. felülvizsgáló és kiegyenlítő hivatalt állított fel.

E kérdés már tisztázottnak tekintendő. A m. kir. Kuria ugyanis 1922 január 11-én P. V. 5481/1921. számú határozatában kimondta: „A minisztériumnak a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal, Portugáliával és Romániával szemben fennálló pénz- és értékpapír elvonási tilalmak megszüntetése tárgyában 3610/1921. sz. rendelete csak szorosan ezekre az országokra vonatkozik. Ennélfogva ezen rendelet 4-ik §-ának az az intézkedése, hogy „a trianoni békeszerződés 231. cikk, 1—4-ik pontjai alá eső pénztartozásból eredő követelést további intézkedésig bírói úton érvényesíteni nem lehet s az ily követelés iránt folyamatban lévő bírói eljárást fel kell függeszteni”, csak e rendeletben megnevezett országok tekintetében birhat érvényesül. De egyébként is a trianoni békeszerződés 254-ik cikke értelmében ennek III. cime (ez szól a kölcsönös állami kiegyenlítésről) a 231. cikk d) pontjának kivételével nem alkalmaztatik olyan adósságokra,

melyek magyar állampolgárok és a volt magyar királyság polgárai közt jöttek létre”.

Tehát magyar állampolgárnak szabad az átesatolt területeken lakó adósa ellen pert indítania. (A rendeletben írt Románia csak az óromán területeket jelenti.) És az ily követelést néki magának kell érvényesítenie, mert ezt helyette a m. kir. felülvizsgáló és kiegyenlítő hivatal elvégezni nem fogja. Ennek hatásköre ugyanis csak a volt ellenséges államok régi területeivel szemben fennállott tartozásokra és követelésekre terjed ki.

Ami pedig azt a kérdést illeti, hogy lehet-e a követeléseket most már peresíteni, az idézett kuriai határozat erre is megadja a feleletet, hogy tudniillik a magyar bíróság előtt lehet. Még pedig nem csupán magyar állampolgár léphet fel perrel, hanem az átesatolt területek állampolgárai is indíthatnak itt keresetet a magyar adósaik ellen. A külföldiek perképeségét ugyanis a magyar bíróságok egyetlen egy esetben sem vonták kétségbe. E tekintetben elég utalnom a m. kir. Kuria 1921. évi P. 1095., 1847. és 3025. számú ítéleteire.

Nem így állott e kérdés az újabb időkig az átesatolt területeken. Ha ugyanis ott, különösen Erdélyben, magyar állampolgár pert indított valamely ottani adós ellen, az ottani bíróságok még ez év tavaszán is felfüggesztették a pert azzal a megokolással, hogy Magyarországgal nincs meg a viszonyosság. Mint-hogy azonban meggyőződtek arról, hogy az ő állampolgáraik itt akadálytalanul pörölhetnek, újabban az összes átesatolt területeken valamennyi bíróság elfogadja és letárgyalja a magyar felperesek követeléseit is.

Az utódállamok igazságügyi hatóságával a jogsegélyforgalom annyiban már helyreállott, hogy a kézbesítéseket, tanúk kihallgatása és szakértői szemlék foganatosítása iránt intézett megkereséseket ugyitt, mint ott, kölcsönösen teljesítik.

A polgári perekben hozott ítéletek végrehajtása tárgyában sem Románia, sem Jugoszláviával, sem Csehszlovákiával sem államszerződésünk sines még, sem a viszonyosság nincs még megállapítva. Ami azt jelenti, hogy a magyar bíróság marasztaló ítéletét ebben a három államban, ugyszintén az ő bíróságok ítéleteit Magyarországon ezidőszent nem hajtják végre.

Német-Ausztriával a viszonyosság ebben a tekintetben is már helyreállott, amint ezt a m. kir. Kuria következő határozatai megállapítják: 1. „Az 1914. XLII. törvény-cikkbe becikkelyezett jogsegélyegyezmény Német-Ausztriával most is fennáll”. (P. IV. 527/1921. számok. Az 1920. évben P. IV. 1545/1919. számú határozatban a Kuria még ellenkező állásponton volt. 2. „Né-

OCCASIO!

Csak december 1-ig!

Mélyen leszállított árak december hó 1-ig az „Arany csillag”-nál

Csúcs János

Vel. Beeskerek, Aleksandrova u.

Férfiszövetek 150 cm széles, jó 65 dinár métere. — Vászon jó minőség 10 dinártól felfelé métere

A raktáron levő férfi- és nőiszövetek, selyem-, bársony-, flanel-, barchet-, vászon-, zefir- és asztalneműek a napiáron alul eladásra kerülnek.

2013

met-Ausztriával viszonyosság van az ítéletek végrehajtására". (P. IV. 4901/1921.)

A mi polgári rendtartásunk — miként a legtöbb magyar törvény — az utódállamokban is érvényben maradt és — Európaszerte a legjelesebb perrendtartás lévén — valószínűleg évtizedekig érvényben is fog maradni. Ennek 124. paragrafusa értelmében: „A külföldi felperes az alperes kívánatára a perköltség és az ítéleti illeték fedezésül biztosítékot köteles adni, kivéve, ha abban az államban, amelynek a felperést honosa, a magyar állampolgárt megfelelő esetben biztosíték adására nem kötelezik. Az igazságügyminiszternek erről tett nyilatkozata a bíróságokra kötelező.”

A m. kir. igazságügyminiszter újabb közölte a bíróságokkal, hogy azok a román bíróságok, amelyek a Magyarországtól elszakított területen működnek, az előttük felperesként fellépő magyar állampolgárokat perköltségbiztosíték letételére kötelezik; ellenben a Romániának régi területén működő bíróságok perbeli biztosíték, illetve illetéki illeték, vagy bármilyen más letét nyújtására nem kötelezik. Ennek a különböző eljárásnak az oka bizonyára az, hogy Ó-Romániában más perrendtartás van életben. Ehhez képest a magyar bíróságok előtt volt magyar területeken lakó román állampolgárok perköltségbiztosítékot kötelesek letenni, ellenben az erómaniaiak nem.

Jugoszláviában — ugyancsak a m. kir. igazságügyminisztériumban nyert értesülésem szerint — az eljárás nem egységes: némelyik bíróság követel perköltségbiztosítékot, a másik nem.

Csehszlovákiával már szerződésünk van, mely szerint — perköltségbiztosíték nem követelhető az egyik állampolgártól sem.

Német-Ausztriában a magyar felperestől perköltségbiztosítékot nem követelnek. Ugyanígy a budapesti kir. ítélőtábla 1920 november 18-án P. 5831/1920. számú határozatában kimondotta:

„Osztrák állampolgártól perköltségbiztosíték nem követelhető, mert a m. kir. igazságügyminiszter 36.452/1920. I. M. VII. számú nyilatkozata szerint e részben a viszonyosság fennáll.”

Erre vonatkozólag a békeszerződés VIII. cikkének 254. cikke tudvalevőleg úgy intézkedett, hogy a Magyarországtól átesett területek számára az 1918 november hó 1-eje előtt keletkezett tartozásokat olyan pénznemben kell fizetni, mely most fizetési eszköz abban az államban, melynek a volt magyar állampolgár polgárává lett; a kiegyenlítésnél a genfi tőzsdének az 1918 november hó 1-ét megelőző két hónapban jegyzett átlagos árfolyamát kell, mint átszámítási kulcsot alkalmazni.

Mikor azonban a magyar bankok a genfi tőzsdétől hivatalos bizonyítványt kértek az 1918. évi november és októberi árfolyamokról, kiderült, hogy akkor ott sem az osztrák-magyar koronát, sem a román leit, sem a szerb dinárt nem jegyezték. Eszerint a békeszerződés ebben a tekintetben is olyan felületesnek bizonyult, hogy nem hajtható végre.

Ezt a kérdést tehát az utódállamokkal szerződés útján kell majd rendezni, vagy a jóvátételi bizott-

ságnak kell eldöntenie. E tekintetben azonban a tárgyalások csupán Csehszlovákiával indultak meg, de ezek is a kezdet stádiumában vannak.

Ezidőszerint tehát nem lehet tudni, hogy a magyar hitelező vagy adós mennyit követelhet, vagy tartozik fizetni. Csupán a zürichi tőzsde 1918. évi jegyzéseiből valószínű következtetés állítható fel, hogy 100 osztrák-magyar korona helyett 85—90 lei, illetve 87 jugoszláv korona körüli összeg fog megállapítani.

Német-Ausztria pénzügyminisztere rendeletet bocsájtott ki, mely szerint: azok az osztrák állampolgárok, akiknek a volt osztrák-magyar monarchia valamely utódállamában a bankjegyek felülbélyegzését megelőző időből származó követelésük van, további intézkedésig nem kötelesek követelésük kiegyenlítésül felül nem bélyegzett, vagy osztrák felülbélyegzésű bankjegyeket elfogadni.

Erre a rendelkezésre való utasítással a m. kir. felülvizsgáló és kiegyenlítő hivatal 1922. évi október 10-én azt az értesítést adta ki, hogy:

mindaddig, míg az utódállamokkal való elszámolási kulcsról döntés nem lesz, a magyar hitelező a meg nem felelőnek tartott kiegyenlítést nem tartozik elfogadni, illetőleg a magyar adós utódállambeli hitelezőjével szemben fennálló tartozásnak kiegyenlítésére nem szorítható. Magától értetődik, hogy ez csupán a békeszerződést megelőző időből származó követelésekre és tartozásokra vonatkozik.

Monarchista tüntetés a wieni kapucinusok templomában.

Wien, nov. 20.

Wienben a kapucinusok templomában Rudolf trónörökös emlékének szentelt misét mondatnak a monarchista Habsburg hívek. A rendőrség a kormány megbízása alapján felszólította a templomban lévőket, hogy távozzanak el a templomból. A tömeg Wolff ezredes ösztönzésére nem engedelmeskedett a rendőrség parancsának. Wolff ezredest és huszonhat hívét letartóztatták.

Reich Vilmos faterkedő Velika Kikinda,
a Kornis Zsigmond és Márton aradi fatermelő cég jugoszláviai képviselője.

**Ajánl leszállított áron román elsőrendű bükk-,
tölggy- és cserhasáb-, valamint dorong tűzifát.**

Bácska és Bánát minden vidékére gravitál. 1949

Naponta nagyobb mennyiség érkezik, tehát minden rendelés azonnal lesz szállítva. Kérjen árajánlatot!

Erdélyi lucfenyő

(erdélyi fichta), asztalosáru minden méretben, épületfa, tűzifa, kocsz, angol kovácsszén, kőristalp, kerékagy, kerékküllő kapható minden mennyiségben a

Szerb Szövetkezeti Bank
(Srpska Zadržna Banka) fatelepén (Béga-part).

Telefon 208.

Telefon 208.

Árverési hirdetés.

A város árvaszékének 1711/1922. számú határozata alapján Szadeczkó Viktória és társa tulajdonát képező Vojvoda Putnika (Alkotmány utca 47-ik számú és a 653. számú tjkv 1. sorszám, 1139. helyrajzi és 708. összeírási számú ház önkéntes nyilvános árverésen folyó hó 26-án, vasárnap délelőtt 11 órakor eladatik.

Kelt Veliki Beeskereken, 1922 november hó 19-én.

Ügygondnok.

Prima félikáposzta
minden mennyiségben előjegyezhető kilogrammonként 1 dinárért Klein Manó cégnél, a villanyteleppel szemben és M. Jovanov cégnél Vel. Beeskerek. 2016

Házelas!!

Car Dusanova (Váraljai) u 34. számú ház (a zöldégygyiaccal szemben), melyben egy mézszárszék is van, gazdálkodóknak, vendéglőknek különösen alkalmas, szabadkézből azonnal eladó. Bővebbet ugyanott. 2006

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy **női-és férfiszabóüzletet** nyitottam. Elvállalok mindennemű szakmámba vágó munkákat a legszolidabb árak mellett. Szives partfogást kér. 2015
Fekete Jenő női- és férfiszabó, Car Dusanova (Váraljai) u 57 szám.

Gelatin-papir
2006
fehér, piros, kék, sötét rózsza, viola, zöld és vörös színben (fehér és színes Staniol uton) kapható:
HORVÁT ISTVÁN
fűszerkereskedőnél NOVI SAD.

Értesítés!
2007
Nagyobb mennyiségű, elsőrendű, még az esős idő beállta előtt szüretelt
kudrici borom
érkezett, melyet utcán át kimérve, literenként 4 és 1/2 dinárért árusítok ki. Tisztelettel
GROSS MÁRTON
vendéglős, Zsitni trg (Gabona-tér).

Teavajat
vesz minden mennyiségben
Richterovo Mjekarstvo
Zagreb, Tkalčićeva ul. 1.
1895
Ajánlatokat e címre kérünk mennyiség és ár megjelölésével.